

"El monument del riu es pot decidir deixar-lo o traure'l, però s'ha d'explicar què és"

ENTREVISTA Ramon Arnabat

Doctor en Història per la UPF

TORTOSA V. Adell

Dijous, dia 23 de gener, van acabar els actes de cloenda de la commemoració del 75è aniversari dels bombardejos sobre Tortosa durant la Guerra Civil. Una taula redona amb els historiadors Ramon Arnabat i David Llínquez, autors també del llibre *Atac i defensa de la rereguarda. Els bombardejos franquistes a les comarques de Tarragona i les Terres de l'Ebre*, va servir per posar punt i final a tots aquests mesos d'actes i commemoracions. El setmanari L'EBRE ha tingut l'oportunitat de conversar amb un dels autors, el doctor en Història per la Universitat Pompeu Fabra, Ramon Arnabat. Entre d'altres temes, posa damunt la taula la necessitat de debatre sobre la continuïtat o no del monument del riu.

Pregunta: Coincidint amb el 75è aniversari dels bombardejos de la Guerra Civil sobre Tortosa, s'ha fet difusió de moltes coses que fins ara no havien trascendit, com el fet que hi haguessen 92 víctimes mortals a la capital o el grau de destrucció que va viure Tortosa. Per què no s'havia fet abans la tasca de difusió que s'ha fet ara?

Resposta: Sempre havia sigut un tema del qual no se n'havia parlat gaire. A més a més, en els últims temps, també s'han fet molts estudis que han permès poder tractar i analitzar el tema amb molta més cura. Aprofitant l'aniversari, s'ha pogut fer la difusió d'aquests estudis que permeten poder explicar bé allò que va passar.

P: Sabem que els bombardejos van afectar Tortosa d'una manera molt sagnant, però com van fer-ho en altres municipis de les Terres de l'Ebre?

R: A les Terres de l'Ebre, Tortosa és la que més bombardejos rep i més devastació produeixen, però també Amposta, que en rep un nombre considerable, també pel seu lloc estratègic, i això la converteix en objectiu de l'aviació italiana i alemanya. També Móra d'Ebre i Móra la Nova van patir molts bombardejos.

P: Caldria més investigació per saber allò que va passar?

R: Amb la informació de la qual disposem ara és suficient, però potser un dels aspectes sobre els quals sí que convindria estar al·lerta és en tot allò

referent als testimonis orals. Que la gent que va patir els bombardejos en pogués explicar la seua visió, com ho van sentir i com s'ho van passar. Aquí sí que encara hi ha molta feina a fer, parlar amb gent, enregistrar les entrevistes i poder tindre així un testimoni molt valuós.

P: S'ha fet algun pas?

R: Hi ha diferents coses que es fan a nivell local a través de centres o instituts d'estudis locals o comarcals, que van recollint aquesta informació. Potser faria falta un projecte més d'abast general, de totes les Terres de l'Ebre, per poder coordinar tot això i recollir tota la informació. També és molt important que, després, tota aquesta informació pugui ser consultada pels estudiosos.

P: Per què s'ha tardat tant en fer aquest treball de recerca i difusió del que va passar durant la Guerra Civil?

R: Evidentment, els 40 anys del franquisme van fer que aquest tema no es tractés a fons. Després, durant el període de la transició, va haver-hi una certa voluntat de passar pàgina a

ESTUDIS

"Seria bo que l'activitat que fa el Comebe es pogués estendre a les altres comarques"

aquest període. Però no es pot passar pàgina si no s'escriu abans. Aquest ha sigut el gran error de la transició, que ha volgut passar pàgina a una història que no estava escrita i que ara, gairebé 40 anys des del final del franquisme, estem intentant escriure per poder passar-la de forma definitiva.

P: Com veu la recuperació de la memòria històrica al territori?

R: Els darrers cinc o sis anys s'ha fet una feina molt important, també arreu de Catalunya, però encara en queda molta per fer. Queden molts elements per recuperar, moltes discussions per fer respecte a quins elements s'han de conservar i quins no, però ha de ser la societat la que ho faci. El que també trobo a faltar, en el cas de les Terres de l'Ebre, és un projecte més global que pugui coordinar

tota aquesta feina.

P: A ningú se li escapa que un d'aquests elements sobre els quals s'ha debatut –i s'ha de debatre sobre si s'ha de conservar o s'ha de retirar– és el monument del riu de Tortosa. Què en pensa vostè com a historiador?

R: Aquest és un dels grans debats que hi ha sobre la memòria històrica a les Terres de l'Ebre. És un monument que, malgrat que se li ha volgut canviar l'orientació, tenia un sentit bastant clar de ser un monument franquista. Tampoc sóc partidari que es retiren tots els elements franquistes, sinó que, en alguns casos, s'han de deixar i s'han d'explicar. De totes formes, és important que, a l'hora de decidir què fem, hem de pensar sempre què és més profitós i interessant, si traure l'element o deixar-lo perquè quede constància que durant un temps va haver-hi una guerra civil i una dictadura.

P: En tot cas, sí que cal explicar bé què representa el monument.

R: És evident. El que no es pot fer és intentar maquillar-lo. Aquest monument es va fer en un moment concret i amb un objectiu concret. Pots decidir conservar-lo o traure'l, però sempre has d'explicar-lo. Crec que aquí sí que falta explicació.

P: L'altre repte que considera pendent és unir esforços entre les quatre comarques.

R: En aquests

temes, i més per la situació actual, és important treballar conjuntament. És evident que hi ha el Comebe, que té una actuació important en tot allò relacionat amb la Guerra Civil, però la seua actuació seria bo que es pogués estendre a totes les comarques de l'Ebre. És important més que res per ra-

PATRIMONI

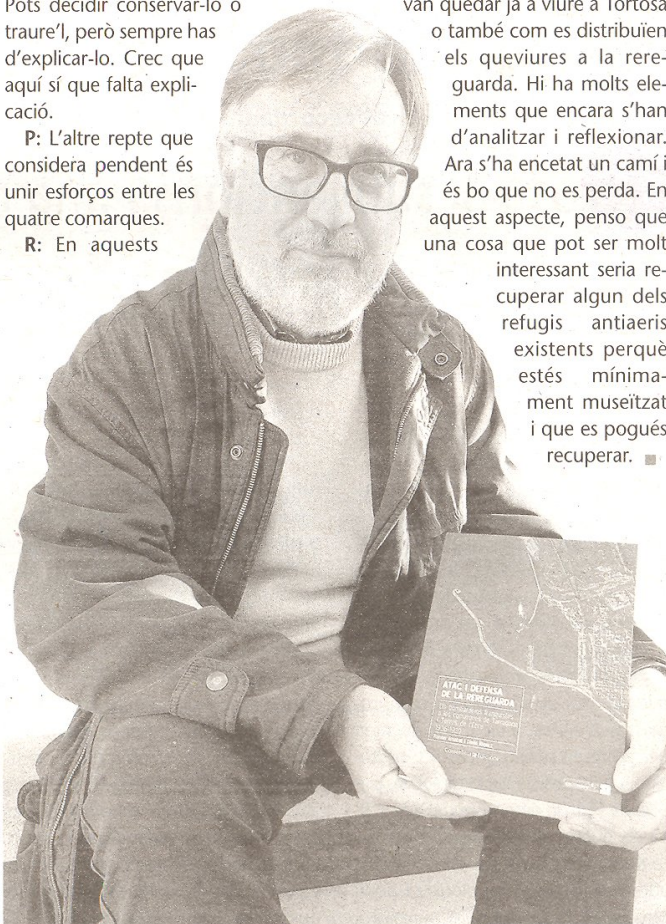
"Seria interessant recuperar algun refugi, museïtzar-lo i fer-lo visitable"

cionalitzar els esforços, treballar en unes línies comunes i poder compartir la informació que genera per poder complementar tota la informació.

P: Passat ja l'aniversari, s'ha de continuar fent activitats com l'exposició que ha acabat ara?

R: Sí, hi ha molts temes que es poden estudiar, com els refugiats que van vindre de fora de Catalunya i es van quedar ja a viure a Tortosa

o també com es distribuïen els queviures a la rereguarda. Hi ha molts elements que encara s'han d'analitzar i reflexionar. Ara s'ha encetat un camí i és bo que no es perdi. En aquest aspecte, penso que una cosa que pot ser molt interessant seria recuperar algun dels refugis antiaeris existents perquè estés mínimament museïtzat i que es pogués recuperar. ■

Ramon Arnabat. / CEDIDA